

Over fingerspitzengefühl en kennis van zaken

Tekst en foto's: Wilma Wolters

Jan van Burgsteden uit Eesveen, wie kent hem niet? Al 45 jaar is hij inspecteur en keurmeester bij de NOG. Bijna twintig jaar geleden alweer is hij geridderd voor de vele verdiensten die hij verrichtte ten behoeve van de geitenfokkerij in Nederland. Iets meer dan tien jaar terug is hij benoemd tot erelid van de NOG en sinds jaar en dag is hij de drijvende kracht binnen de Nederlandse Toggenburgerfokkerij. Hij is nu 80 jaar, heeft vier geiten, een paar lammeren en een bok. En elke dag geniet hij van de door hem zelf gefokte Toggenburgers.

U houdt al 53 jaar geiten. Wat zijn mooie dingen die u zich herinnert van vroeger tijden?

Mooie dingen... ach, ik ben altijd een beetje gek geweest. Toen we nog in Kallenkote woonden, ging ik lopend met de geit naar Beilen, naar de bok. Ik ging om 6 uur weg en was om 11 uur over. Maar halverwege de Havelterberg wilde de geit niet meer lopen. Toen heb ik een kruiwagen geleend en de geit daarin gezet. Aangekomen in Beilen wilde de bok niet dekken. Uiteindelijk heeft de geit daar drie weken gestaan. En eind jaren zestig ging ik met een geit in een kar achter de fiets 82 kilometer heen en terug naar de bok. En wat denk je? Komen er verdorie drie zwarte bokken uit! En dat ik twee balpennen per week leegschreef toen ik de stamboekadministratie binnen de NOG opzette. Met vierduizend leden heb je heel wat dieren in te schrijven. En dat ik met mijn brommertje heel Overijsel door toerde om lammeren te tatoeëren. Ik ging om 7 uur weg en was 's avonds om 7 uur terug.

U bent al 45 jaar inspecteur, u heeft 9.760 geiten ingeschreven. Wat houdt fokken in?

Geiten fokken is een fingerspitzengefühl, veel weten over de achtergrond van dieren, overleggen met andere fokkers en veel naar geiten kijken. Fokken is voor mij inteelt toepassen en scherp selecteren. Alleen dan kweek je kwaliteit. De dieren die je uitselcteer vind je niet-buikbare dieren, dus die zijn ook niet goed genoeg voor een andere fokker. Vind ik. Soms is men bang voor inteelt. Maar inteelt brengt de kwade en de goede kwaliteiten naar buiten. Als je de kwade dan wegdoet, houd je de goede over. Als je dat maar consequent doet, blijft alleen het goede over. Je maakt een paarkeuze. Dat hoeft niet perse met de kampioen te zijn. Het moet passen, dat is belangrijker. Ik zet liever een bok in die ik goed vind dan de kampioen waar-

van ik niet weet wat erachter zit. Ik zie dat veel fokkers tegenwoordig 'de 500 meter schaatsen': ze willen meteen een goede geit hebben. De fokkerij die ik toepas lijkt op de Elfstedentocht: ik wil weten wat erachter zit, welke dieren, tot vele generaties terug. Ik had echt niet van vandaag op morgen de geiten die ik nu heb. Geduld hebben geldt ook voor de verzorging. Een mooi skelet, daar word je mee geboren. De rest is opfok en verzorging. Dat je een 1-jarige niet meer dan 89 punten mag geven is dus echt onzin. Terwijl een echte goede melkgeit slijtage zal krijgen en dus op latere leeftijd die hogere punten nooit zal krijgen.

Zijn er te weinig echte fokkers?

Ik kan er geen tien opnoemen. Bij de Witte geiten bijvoorbeeld, wat is daar aan kwaliteit overgebleven? De beste Witte dieren zijn mijns inziens veel te licht in de voorhand en hebben iets te weinig melkopdruk. Het zijn reën. Er is te weinig kennis van zaken onder geitenhouders. Als je echt wilt fokken, moet je kennis van zaken hebben. Dat was in het verleden beter geregeld. Toen had je

U staat erom bekend dat u, in uw rol als keurmeester, scherpt van tong bent.

Ik ben te fanatiek met geiten bezig. Dat erken ik. Zo vind ik termen als 'een open rib' flauwekul. Dat heet gewoon langgerekt. Gooien met zulke termen maakt het allemaal alleen maar onnodig ingewikkeld, vind ik. Mensen die geiten fokken, worden over het algemeen niet geplaagd door een groot geestelijk vermoogen. Ik ook niet. En diplomatie en tact zijn niet mijn sterkste punten. Het lukt mij niet om datgene wat ik wil vertellen, leuk in te pakken.

Welk ras heeft in al die jaren de meeste vooruitgang geboekt?

De Toggenburger heeft de kwaliteit het best behouden, vind ik. Maar eigenlijk is de kwaliteit alleen maar achteruit gegaan. Zo zijn we eind jaren tachtig eigenlijk al van de melkgeit overgegaan op de hobbygeit. Bijna niemand melkt meer! Ik was, toen ik bestuurlijk actief was binnen de NOG, te strak. Dat werd mij gezegd en dat was misschien ook wel zo. Maar tegenwoordig kan alles, lijkt het wel. Het is zo zonde voor het

De wereld is veranderd. De geit niet, en ik ook niet

de bonden en verenigingen en kreeg je op vergaderingen en dergelijke sprekers te horen die je vertelden over verzorging, voeding en rasadel van geiten.

Hoe krijgen we die kennis weer terug?

Niet. Dan moeten we terug naar vroeger en dat wil men niet. Het rasadel moet overall weer het doel worden, dat voorbeeld moet je voor ogen hebben. En dat betekent zeker niet dat je veel eisen maar los moet laten, zoals ik nu veel zie gebeuren. Men knoeit. Er komt wel productieverbetering, misschien, maar geen rasverbetering. We houden straks aagieten over.

Wat vindt u het allermooiste aan geiten fokken?

Als ik hier naar buiten loop en de geiten in de wei zie. En dat ik tijdens het melken de hele wereld vergeet.

En het moeilijkste?

Bokken keuren. Omdat je dan deels de levensduur van zo'n dier bepaalt.

ras dat bij bijvoorbeeld Wit en Nubisch steeds meer eisen worden losgelaten. En wat heeft dat de NOG gebracht? In mijn ogen heeft het de kwaliteit van de geiten niet verbeterd.

Denkt u niet dat die lichtere eisen beter bij de huidige tijd passen?

Ik weet wel dat de wereld is veranderd. En ik ben blijven steken. Maar de geit is ook niet veranderd, die is ook dicht bij de natuur blijven staan. Dat doen we als mens niet meer. Elk mens moet tegenwoordig opgeleid worden, er zijn er nog maar weinig die met hun handen werken. Wij stellen vreemde eisen aan de geit, willen de geit naar onze smaak maken. Neem het scheren op keuringen. Dat is volgens mij een modeverschijnsel. Als we alle geiten de natuur in zouden jagen, zullen we na een paar jaar de echte geit weer terugzien. Ze herstellen zich wel. ✓